

Ostrouch-Kamińska Joanna in Vieira, Cristina C. (ur.):

PRIVATE WORLD(S)

Rotterdam, Sense, 2015¹

Zbornik razprav o analizi učenja v vsakdanjem življenju (*informal learning*) skozi prizmo koncepta družbenega spola je izšel v zbirki *Research on the education and learning of adults* v sodelovanju med ESREA in založbo Sense. Prinaša spoznanja raziskav 22 avtorjev in avtoric iz osmih držav (Portugalska, Francija, Nemčija, Srbija, Poljska, Bolgarija, Irska, Avstralija).

Raziskovanje informalnega učenja postaja v andragogiki vse bolj zanimivo in odkriva izjemno moč spreminjanja posameznikov in skupin, prenosa tihega znanja ter hkrati kaže na širjenje polja raziskovanja, o čemer je že ob koncu prejšnjega stoletja pisal L. West. Ilustracija na naslovnici prikazuje morje, ki se steka/izteka v knjigo, kar lahko razumemo tudi kot prepletanje eksplicitnega (dokumentiranega) znanja s prostranstvo implicitnega znanja, ki nastaja v vsakdanjih praksah in je dokaj neraziskano.

Informalno učenje, ki je predstavljeno v zborniku, so opazovali prek koncepta družbenega spola ter ob tem uporabili različna teoretska in metodološka izhodišča (kognitivne teorije, feministične teorije, simbolični interakcionizem in transformativno učenje ...). Prav družbeni spol (*gender*) je eden od organizatorjev socialnih norm, socialne konstrukcije realnosti, identitete skupin in posameznikov, zato so ugotovitve raziskav uporabne tako za razvoj teorije kot tudi v vsakdanjih praksah. Ugotovitve namreč kažejo, da se v praksi še vedno vzdržuje mnogo stereotipov, ki posamezne skupine marginalizirajo in onemogočajo spremembe.

Monografija je razdeljena v tri sklope:

- Zasebna sfera,
- Manjšine in aktivizem,
- Neformalni konteksti informalnega učenja.

V prvem delu se avtorji osredotočajo na učenje v medsebojnih odnosih, in sicer ob soočanju z boleznijo, vojno, vzpostavljanjem sistema moči v partnerskih odnosih. Pozorni so na stereotipe, ki se ohranjajo in prenašajo s tihim znanjem ter implicirajo dihonomne delitve na moške in ženske, ki naj bi bile posledice biološkega spola. Zadnje poglavje v tem delu opisuje informalno učenje nepismenih žensk v portugalskem ruralnem okolju. Zapisi slonijo na pripovedih/spominih o izkušnjah starejših žensk.

¹ Dostopno na: <https://www.sensepublishers.com/catalogs/bookseries/research-on-the-education-and-learning-of-adults/>.

Drugi del je usmerjen v pojasnjevanje vplivov med družbenim spolom in aktivizmom. Avtorji se sprašujejo, kako »dati glas« ali opolnomočiti skupine, ki doživljajo diskriminatoren odnos. Predstavljen je feministični aktivizem kot oblika učenja v odraslosti, opisujejo gibanje *La Barbe*, ki razgalja moško dominacijo v uradnih institucijah in pri odločanju pri javnih dogodkih. Trifanescu je mlajša raziskovalka migracij, ki slednje analizira kot akt učenja žensk s pomočjo biografske metode. Opisane so zgodbe afriških migrantk, ki so dobile azil v Franciji. Naslednji prispevek sicer uporabi koncept družbenega spola, a se ne sprašuje o ženskah, temveč o moških. Opisani so informalno učenje moških v gibanju *Men's Sheds* ter njihove vloge glede na perspektivo družbenega spola.

V tretjem delu so v ospredju različna okolja, kjer poteka informalno učenje, kot so medgeneracijski programi, in tudi formalni izobraževalni programi. Raziskava o biografijah žensk znanstvenic, inženirk, matematičark (iz Avstrije in Nemčije) prikaže mrežo dejavnikov, ki vplivajo na odločanje na področju kariere. Naslednje besedilo o informalnem učenju poudari delovno mesto kot okolje učenja. Raziskava iz Bolgarije o tem, kako se na delovnem mestu učijo menedžerke in menedžerji, osvetli razlike med moškimi in ženskami na vodilnih položajih glede na organizacijsko kulturo.

Monografija prinaša raziskave, ki razvijajo in širijo nov zorni kot. Vprašanje, ki se implicitno postavlja pri vseh raziskavah in je izziv za stroko, sestavljata dve temi. Prva tema je, kako uporabiti potencialne informalnega učenja, ne da bi ga vklenili v obstoječe forme, ampak da bi čim bolj prispevali h kakovosti življenja moških in žensk v njihovem domačem okolju, na delu in ob različnih tranzicijah. Druga tema pa je, kako naj kritična refleksija učenja iz izobraževanja odraslih, ki poteka skozi lečo družbenega spola, ne ostane le pri ženskah, temveč v raziskovanje vključi tudi moške.

Nives Ličen